

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 17.02.2010, sp. zn. 8 Tdo 68/2010, ECLI:CZ:NS:2010:8.TDO.68.2010.1

Číslo: 55/2010

Právní věta: Lyžař je povinen přizpůsobit rychlost a způsob jízdy svým schopnostem a zkušenostem, terénním, sněhovým a klimatickým podmínkám, výhledovým poměrům, hustotě provozu, tedy celkové situaci na trati, aby měl možnost včas a v dostatečné vzdálenosti reagovat třeba i na nenadálou překážku v jízdě. Pokud zaviněně nedodrží uvedená pravidla, lze u něj dovést porušení tzv. obecné prevenční povinnosti uložené každému podle § 415 obč. zák. nebo nedodržení potřebné míry opatrnosti. Způsobí-li porušením těchto pravidel jinému těžkou újmu na zdraví, přichází v úvahu při splnění dalších zákonných podmínek právní kvalifikace jeho jednání jako trestného činu ublížení na zdraví podle § 224 odst. 1 tr. zák. ** Poznámka redakce: Nyní za trestný čin těžkého ublížení na zdraví podle § 147 odst. 1 tr. zákoníku.

Soud: Nejvyšší soud

Datum rozhodnutí: 17.02.2010

Spisová značka: 8 Tdo 68/2010

Číslo rozhodnutí: 55

Číslo sešitu: 9-10

Typ rozhodnutí: Usnesení

Hesla: Těžká újma na zdraví

Předpisy: § 147 odst. 1 tr. zákoníku
§ 224 odst. 1 tr. zák.
§ 415 předpisu č. 40/1964Sb.

Druh: Rozhodnutí ve věcech trestních

Sbírkový text rozhodnutí:

Nejvyšší soud odmítl dovolání obviněného J. Z. proti rozsudku Krajského soudu v Českých Budějovicích ze dne 15. 9. 2009, sp. zn. 23 To 510/2009, který rozhodl jako soud odvolací v trestní věci vedené u Okresního soudu v Prachaticích pod sp. zn. 4 T 106/2008.

Z odůvodnění:

Rozsudkem Okresního soudu v Prachaticích (v pořadí druhým) ze dne 3. 6. 2009, sp. zn. 4 T 106/2008, byl obviněný J. Z. uznán vinným skutkem blíže popsáním v tzv. skutkové větě výroku, který soud právně kvalifikoval jako trestný čin ublížení na zdraví podle § 224 odst. 1 trestního zákona (zákon č. 140/1961 Sb., ve znění pozdějších předpisů, dále jen „tr. zák.“) a podle téhož ustanovení mu uložil trest odnětí svobody v trvání šesti měsíců, jehož výkon podle § 58 odst. 1 tr. zák. a § 59

odst. 1 tr. zák. podmíněně odložil na zkušební dobu jednoho roku. Současně mu podle § 228 odst. 1 tr. ř. uložil povinnost uhradit škodu poškozené Oborové zdravotní pojišťovně zaměstnanců bank, pojišťoven a stavebnictví, P., ve výši 55 897 Kč, zatímco poškozené V. V., T. V. a L. V., bytem v P., podle § 229 odst. 1 tr. ř. odkázal s jejich nároky na náhradu škody na řízení ve věcech občanskoprávních.

Dlužno dodat, že původní zprošťující rozsudek Okresního soudu v Prachaticích ze dne 3. 12. 2008, sp. zn. 4 T 106/2008, byl k odvolání státního zástupce činného u Okresního státního zastupitelství v Prachaticích usnesením Krajského soudu v Českých Budějovicích ze dne 31. 3. 2009, sp. zn. 23 To 54/2009, podle § 258 odst. 1 písm. b), c) tr. ř. zrušen a podle § 259 odst. 1 tr. ř. byla věc vrácena soudu prvního stupně k novému projednání a rozhodnutí. (Odvolání poškozené Oborové zdravotní pojišťovny zaměstnanců bank, pojišťoven a stavebnictví podle § 253 odst. 1 tr. ř. odvolací soud stejným usnesením zamítl.)

Proti v pořadí druhému rozsudku nalézacího soudu podali obviněný J. Z. (dále jen „obviněný“, příp. „dovolatel“) a poškození V. V., T. V. a L. V. odvolání. Krajský soud v Českých Budějovicích o nich rozhodl rozsudkem ze dne 15. 9. 2009, sp. zn. 23 To 510/2009, tak, že podle § 258 odst. 1 písm. b), f) tr. ř. napadený rozsudek zrušil v celém rozsahu a podle § 259 odst. 3 tr. ř. nově rozhodl tak, že obviněného uznal vinným, že:

„dne 22. 2. 2008 kolem 20.15 hodin na Z., k. ú. obce S., na sjezdovce K., jako lyžař na sjezdových lyžích ve spodní části sjezdovky, poblíže stanoviště vleků, nevěnoval dostatečnou pozornost situaci na sjezdovce a v důsledku toho nestačil včas reagovat na nezl. lyžařku V. V., která po předchozím přibrzdování sjížděla šikmo volnou jízdou ke stanovišti vleků v doprovodu svého otce T. V., který se pohyboval za dcerou s odstupem několika metrů a jistil ji tak zezadu, přičemž po přejetí přední části jejích lyží zleva nezletilou srazil a při nárazu zejména do krajiny břišní či na levou dolní část hrudníku této způsobil oděrku na levé tváři, kousnutí do rtu a roztržení sleziny s nutností jejího operačního odstranění, tedy těžké zranění pro poškození důležitého orgánu, s dobou léčení v trvání nejméně osmi týdnů a s trvalým závažným následkem v podobě snížené obranyschopnosti organismu vůči infekci“.

Takto popsané jednání obviněného odvolací soud právně kvalifikoval jako trestný čin ublížení na zdraví podle § 224 odst. 1 tr. zák. a podle téhož ustanovení mu uložil trest odnětí svobody v trvání šesti měsíců, jehož výkon podle § 58 odst. 1 tr. zák. a § 59 odst. 1 tr. zák. podmíněně odložil na zkušební dobu jednoho roku. Podle § 228 odst. 1 tr. ř. mu rovněž uložil povinnost uhradit škodu poškozeným Oborové zdravotní pojišťovně zaměstnanců bank, pojišťoven a stavebnictví, P., ve výši 55 897 Kč, V. V. ve výši 54 408 Kč, T. V. ve výši 10 904 Kč a L. V., všichni bytem v P., ve výši 4207 Kč.

Obviněný ani s takovýmto rozhodnutím odvolacího soudu nesouhlasil a prostřednictvím obhájce JUDr. J. D. podal proti němu dovolání, které opřel o dovolací důvod uvedený v § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. V úvodu svého podání porovnával jednotlivá meritorní rozhodnutí postupně učiněná v posuzované věci (především proti sobě stavěl rozhodnutí zprošťující a rozhodnutí odsuzující, která obsírně rekapituloval), přičemž se ztotožňoval s argumentací uvedenou nalézacím soudem v jeho prvním (zprošťujícím) rozsudku. Zdůraznil, že nenapadá skutková zjištění soudů, nemůže však souhlasit s jejich závěry v otázce právního posouzení skutku a tedy i aplikace pravidel FIS a ustanovení § 415 a násl. obč. zák. do trestního řízení.

Dovolatel dále poukázal na ustanovení § 263 odst. 7 tr. ř. a odvolacímu soudu vytknul, že již své první rozhodnutí ve věci učinil na základě úplně zjištěného skutkového stavu a na základě podrobného a vyčerpávajícího hodnocení provedených důkazů nalézacím soudem (sám odvolací soud žádné důkazy neprováděl). Přesto tento soud v rozporu s citovaným ustanovením odlišně zhodnotil

tyto důkazy a v naprostém rozporu se závěry okresního soudu shledal, že obviněný z důvodů riskantní jízdy nestačil včas reagovat na nezletilou lyžařku. Odvolací soud tehdy prakticky v celém odůvodnění svého rozhodnutí převzal názor státního zástupce, že příčinou střetu byla riskantní a neodpovědná jízda obviněného.

Podle názoru dovolatele odvolací soud postupoval stejně i ve svém druhém (dovoláním napadeném) rozhodnutí, v němž opět, aniž by provedl jakýkoli důkaz, zrušil rozsudek nalézacího soudu ve výroku o vině pro jeho nesoulad v popisu skutku ve výroku a odůvodnění rozsudku a změnil skutkovou větu (oproti obžalobě a svému prvnímu rozhodnutí změnil příčinu střetu obviněného s poškozenou na zcela odlišné nevěnování dostatečné pozornosti situaci na sjezdovce obviněným).

Obviněný poté vyslovil zásadní nesouhlas s tím, jakým způsobem odvolací soud aplikoval do trestního řízení civilněprávní předpis a obecná pravidla z odvětví lyžařského sportu. Je přesvědčen, že neporušil žádnou konkrétní povinnost stanovenou právní normou, a pokud odvolací soud aplikoval na jeho zavinění § 415 obč. zák., učinil tak plošně, bez aplikace na konkrétní případ a řádného vyhodnocení. Z hlediska zavinění mu totiž přičetl porušení povinnosti občana stanovené § 415 obč. zák., tedy nedodržení generální prevence, která je stanovena jinou než trestněprávní normou, konkrétně občanským zákoníkem. Porušení povinnosti podle § 415 obč. zák. však nelze přenášet do trestněprávní normy plošně, neboť pak by bylo trestné ve smyslu příslušných ustanovení trestního zákona každé jednání občana, při kterém by bylo v civilněprávním sporu prokázáno, že porušil tzv. generální prevenci.

Podle názoru dovolatele je nutné, pokud zde není rozhodnutí civilněprávního soudu, nahradit toto rozhodnutí vlastním podrobným zkoumáním všech okolností konkrétního případu, tedy v podstatě nahradit civilněprávní rozhodnutí. To však odvolací soud neučinil, neboť v rámci svého rozhodnutí se nezabýval všemi okolnostmi střetu, když tyto naopak bagatelizoval (konkrétně mělo jít o povinnosti otce poškozené, způsob jeho jízdy, oblečení poškozené). Prý tak naprosto nevyváženě kladl povinnosti podle § 415 obč. zák. pouze na něho (obviněného) a nekladl je také na otce poškozené, ačkoli ten byl ve smyslu generální prevence povinen jednat stejně jako on.

Obviněný nesouhlasil ani se zjednodušeným názorem odvolacího soudu, že „otec poškozené se svou jízdou nepodílel na jeho střetu s poškozenou, neboť jelikož nevykonával výcvik, mohl jet za ní a žádná pravidla způsob jeho jízdy neurčují“. Zdůraznil, že vzhledem ke generální prevenci si otec poškozené nepočínal správně, neboť jel za poškozenou a jednoznačně ji zakrýval, a to za situace zhoršené viditelnosti při večerním lyžování, ačkoli jako instruktor věděl, že má jet před žákem. Na této skutečnosti nic nemění, že neprobíhal žádný oficiální výcvik, neboť toto pravidlo ochraňuje nezkušené lyžaře před možností zranění zakrytím jejich pohybu po svahu. Zvolení způsobu jízdy otce za poškozenou je prý nejen v rozporu s pravidly výuky, ale i v rozporu s pravidlem č. 1 FIS, neboť takto zvolenou jízdou, při které poškozenou zakrýval lyžařům jedoucím ze svahu, se nechoval tak, aby neohrožoval někoho jiného.

Dovolatel dále namítal, že pokud odvolací soud dovodil, že se dopustil porušení § 415 obč. zák., když nedodržel konkrétní ustanovení pravidel FIS pro chování na sjezdových tratích, tak je zřejmé, že tato pravidla, jelikož nejsou závazná, mají pouze doporučující charakter a nelze je přímo přenést jako použití konkrétní povinnosti do trestního práva. Lze je však, a o tom je také rozhodnutí Nejvyššího soudu v civilním řízení, posuzovat v rámci porušení generální prevence podle § 415 obč. zák. na konkrétním případě. Odvolací soud však ve svém prvním (zrušujícím) rozhodnutí tato pravidla ve vztahu k možnému porušení obviněným vůbec nehodnotil, když mu postačovala jeho údajná riskantní jízda, a v druhém hodnocení je pak určil s tím, že (obviněný) porušil pravidla FIS č. 1, 2 a 3. Údajně porušení těchto pravidel však nevyhodnotil tak, jak by měl ve vztahu k tomu, zda jimi za konkrétních okolností porušil generální prevenci stanovenou § 415 obč. zák., ale přenesl je přímo do zavinění ve smyslu zákonné podmínky skutkové podstaty trestného činu ublížení na zdraví podle § 224 tr. zák.

(následně obviněný obšírně argumentoval, že nemohl porušit jednotlivé body pravidel FIS, jejichž porušení shledal odvolací soud).

Dovolatel poté zdůraznil, že v celém trestním řízení nebylo zjištěno, v jaké poloze se nacházela poškozená při jeho příjezdu vůči němu a otci a nebylo tak vyvráceno jeho tvrzení, že mu byl zakryt výhled tak, že nemohl poškozenou registrovat, ačkoli považoval výhled z hlediska bezpečnosti jízdy za dostatečný. Odvolacímu soudu v tomto směru vytknul, že nevyhodnotil jeho jízdu a případné porušení pravidel ve smyslu § 415 obč. zák. a ani tu skutečnost, že právě pro svoji zkušenost reagoval na vzniklou situaci okamžitě vychýlením těžiště ze směru své jízdy, takže ke střetu s poškozenou došlo pouze rukou s hůlkou a malou silou, jak dovodil znalec z oboru soudního lékařství. Naopak odvolací soud z výsledku, tedy průběhu střetu (přejetí lyží), dovodil rovnou jeho trestní odpovědnost, že nereagoval včas na poškozenou a neučinil vše, aby střetu zabránil.

Obviněný považoval za nutné uvést, že pokud už odvolací soud citoval údajně porušená pravidla FIS, tak je neuvedl do skutkové věty, nýbrž v ní jeho zavinění specifikoval v tom směru, že nevěnoval dostatečnou pozornost situaci na sjezdovce. Odvolacímu soudu rovněž vytkl, že při plošném převzetí § 415 obč. zák. do trestního řízení nezkoumal ani to, zda i při případném zjištění, že (obviněný) by byl občanskoprávně odpovědný za porušení § 415 obč. zák., by se jednalo o trestný čin.

Dovolatel následně citoval § 3 odst. 1, 2 a 4 tr. zák. a vyjádřil názor, že odvolací soud nehodnotil toto ustanovení tak, aby společenská nebezpečnost jeho jednání nedosahovala (i kdyby se při své jízdě nezachoval tak, aby všemi prostředky odvrátil střet s poškozenou a porušil tak § 415 obč. zák.) stupně požadovaného pro trestný čin. Zdůraznil, že jel odpovědně, bez rizika a shodně s jízdou ostatních lyžařů. Pro odvrácení střetu učinil vše, co bylo v jeho silách, a i po střetu se zachoval tak, jak se má odpovědný lyžař zachovat. S poškozenou se střetl nepatrnou intenzitou a pouze ta skutečnost, že slezina je uložena v těle tak, že není prakticky chráněna, vedla k závažnému zranění poškozené.

Obviněný rovněž uvedl (byť jak sám zdůraznil pouze okrajově), že celé trestní řízení probíhá na základě trestního oznámení otce poškozené T. V. a supluje občanskoprávní řízení, při němž by civilní soud musel ve všech souvislostech posuzovat, zda a v jaké míře porušil § 415 obč. zák. a v jaké míře se případně na následku podílela poškozená. Připomněl, že ani zde odvolací soud neprovedl řádné vyhodnocení zjištěného skutkového stavu a s naprosto zjednodušeným závěrem uzavřel, že ani jízda otce poškozené T. V. a ani oblečení poškozené nemělo vliv na střet a tudíž i vzniklou škodu. Nezabýval se ani takovými skutečnostmi, které by měly být z hlediska civilního řízení pro náhradu škody důležité, jako je skutečnost, že poškozená lyžovala na sjezdové trati jako zřejmý začátečník, v nočních hodinách, za ztížených sněhových podmínek, a přesto přiznal poškozeným náhradu škody.

V závěru svého podání dovolatel navrhl, aby Nejvyšší soud podle § 265k odst. 1, 2 tr. ř. zrušil napadený rozsudek Krajského soudu v Českých Budějovicích ze dne 15. 9. 2009, sp. zn. 23 To 510/2009, a podle § 265l odst. 1 tr. ř. tomuto soudu přikázal, aby věc v potřebném rozsahu znovu projednal a rozhodl.

K podanému dovolání se ve smyslu § 265h odst. 2 tr. ř. vyjádřil státní zástupce činný u Nejvyššího státního zastupitelství (dále jen „státní zástupce“) a uvedl, že jakkoliv lze připustit, že námitky uvedené v podaném dovolání v převážné části odpovídají podstatě uplatněného důvodu dovolání ve smyslu § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř., nejde o námitky důvodné.

Státní zástupce konstatoval, že argumentace dovolatele spočívala především v již několikátém opakování podstaty jeho obhajoby známé z dosavadního řízení. Na tyto námitky soud druhého stupně náležitě reagoval, ve svém rozhodnutí se jimi zabýval, pregnantně a srozumitelně se k nim vyjádřil a jeho závěry lze označit za správné a odpovídající výsledkům dokazování. Připomněl rovněž, že

dovolání je zvláštním, do značné míry formalizovaným mimořádným opravným prostředkem, cíleným na nápravu jen některých, zákonem přesně definovaných vad meritorních rozhodnutí. Nejedná se ani o opakované odvolání ani o nějaký třetí stupeň řízení před obecnými soudy. Jestliže přezkumné řízení ve druhém stupni proběhlo řádně, což je tento případ, není dovolací soud povinen znovu se zabývat opakovanými námitkami obviněného jen proto, že ten není spokojen s výsledkem odvolacího řízení.

Státní zástupce poté zdůraznil, že není nutné opakovat argumentaci soudu druhého stupně uvedenou v odůvodnění napadaného rozsudku, s nímž je možno bezesbýtku souhlasit. Ani jeho hodnocení významu Pravidel FIS (tzv. desatera) pro chování lyžařů na sjezdových tratích nelze mít za nekonformní s obecným pojmáním odpovědnosti za škodu, přesněji řečeno jejímu předcházení, jak je zakotvena v ustanovení § 415 obč. zák. Význam těchto pravidel, jako jediného regulačního prostředku u tohoto do jisté míry riskantního rekreačního sportu, nelze bagatelizovat způsobem, jímž činí dovolatel, zejména proto, že jiná pravidla stanovena nejsou a jejich potřeba je evidentní. Ani sportovní pravidla rozmanitých sportů, jejichž součástí zpravidla bývá i povinnost sportovců předcházet újmám na zdraví, nejsou obecnou, ba ani speciální právní normou, a přece je za jejich porušení možno provinilého sportovce sankcionovat, ať již postihem podle těchto pravidel, nebo v trestním řízení v případě, že jednání viníka a jeho následek naplňují znaky některého z trestných činů.

Státní zástupce rovněž akcentoval, že obhajoba obviněného stojí do značné míry na skutečnostech, které v okamžiku činu neznal a znát nemohl. Je to především fakt, že poškozená V. V. je dcerou za ní jedoucího T. V. - v době činu se však ve vztahu k obviněnému jednalo o dva anonymní lyžaře pohybující se po sjezdovce nikterak výjimečným způsobem. Již vůbec pak obviněný nemohl vědět, že T. V. je lyžařským instruktorem. Obviněný si počínal do té míry nepozorně a nedbale, že se ani nepřesvědčil o tom, kolik lyžařů vlastně předjíždí a zda prostor, do něhož směřuje oblouk své dráhy, je volný. Navzdory tomu tam zamířil, a to rychlostí značně vyšší než před ním se pohybující dva lyžaři. S ohledem na stav sněhu přitom měl a mohl počítat s tím, že jakékoli manévry při nečekané nutnosti změnit směr pro něho mohou být problematické, ale ani tento faktor jej nevedl k obezřetnější jízdě. Především však je třeba mu vytknout, že předjížděl jiného lyžaře, aniž by bezpečně věděl, že prostor před ním je volný; o tom se však měl a mohl přesvědčit ještě předtím, než do těchto míst zamířil trajektorii své jízdy. O tom, že právě tímto jednáním zavinil kolizi s poškozenou a přivodil jí újmu na zdraví, není žádných pochybností. Akceptovat nelze ani argumenty obviněného o vyšší míře spoluzavinění na straně poškozené či jejího otce, byť, jak správně poznamenal odvolací soud, ani spoluzavinění na straně poškozené nemůže obviněného exkulpat, neboť právě jeho chování bylo rozhodujícím prvkem (*conditio sine qua non*) vzniku újmy na zdraví poškozené.

Státní zástupce reagoval i na výtku dovolatele, že při definování skutkového stavu odvolací soud nepostupoval v souladu s požadavky § 263 odst. 7 tr. ř., a uvedl, že není pravdou, že by soud druhého stupně změnil svévolně popis skutkového stavu v rozporu se svými zákonnými možnostmi. Obviněný zřejmě přehlédl druhou větu citovaného zákonného ustanovení, podle níž je mj. odvolací soud vázán hodnocením důkazů provedených soudem prvního stupně, pokud je neprovedl znovu. Krajský soud ovšem neučinil nic jiného, než že uvedl popis skutku do souladu s výsledky dokazování před soudem prvního stupně, jak byly ostatně vyjádřeny v odůvodnění rozhodnutí nalézacího soudu. Ten však zapomněl upravit rovněž popis skutku ve výroku o vině a beze změn jej převzal z obžaloby, ačkoli z výsledků dokazování vyplynul skutkový stav poněkud odlišný. Provedená změna navíc vyznívá ve prospěch obviněného, takže je diskutabilní, zda proti ní vůbec může obviněný brojit opravným prostředkem, přičemž v rámci uplatněného dovolacího důvodu je tato výhrada zcela irelevantní.

Státní zástupce v závěru svého vyjádření uvedl, že námitky uplatněné dovolatelem není možno mít za důvodné a že napadené rozhodnutí není zatíženo žádnou vadou, kterou by bylo nutno napravit cestou dovolání. Proto navrhl, aby Nejvyšší soud podané dovolání podle § 265i odst. 1 písm. e) tr. ř. odmítl,

protože je zjevně neopodstatněné. Současně vyjádřil souhlas s tím, aby navrhované rozhodnutí Nejvyšší soud učinil za podmínek uvedených v ustanovení § 265r odst. 1 tr. ř. v neveřejném zasedání. Pro případ, že by Nejvyšší soud shledal podmínky pro jiné rozhodnutí, vyjádřil ve smyslu § 265r odst. 1 písm. c) tr. ř. výslovný souhlas s rozhodnutím věci v neveřejném zasedání i jiným než navrženým způsobem.

Nejvyšší soud jako soud dovolací (§ 265c tr. ř.) shledal, že v této trestní věci je dovolání přípustné, neboť napadá rozhodnutí, jímž byl obviněný uznán vinným a byl mu uložen trest § 265a odst. 2 písm. a) tr. ř., bylo podáno osobou oprávněnou (§ 265d odst. 1 písm. b/, odst. 2 tr. ř.), v zákonné lhůtě a na místě, kde lze podání učinit (§ 265e odst. 1, 2 tr. ř.), a splňuje i obligatorní náležitosti obsahu dovolání uvedené v § 265f odst. 1 tr. ř.

Vzhledem k tomu, že dovolání lze podat jen z důvodů uvedených v ustanovení § 265b tr. ř., musel Nejvyšší soud dále posoudit otázku, zda obviněným uplatněný dovolací důvod lze považovat za důvod uvedený v citovaném ustanovení zákona, jehož existence je zároveň podmínkou provedení přezkumu napadeného rozhodnutí dovolacím soudem. Současně je třeba dodat, že z hlediska § 265i odst. 1 písm. b) tr. ř. nepostačuje pouhé formální uvedení některého z důvodů vymezených v § 265b odst. 1 písm. a) až l) tr. ř. odkazem na toto zákonné ustanovení, ale tento důvod musí být také skutečně v podaném dovolání tvrzen a odůvodněn konkrétními vadami, které jsou dovolatelem spatřovány v právním posouzení skutku, jenž je vymezen ve výroku napadeného rozhodnutí.

Podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. lze dovolání podat, jestliže rozhodnutí spočívá na nesprávném právním posouzení skutku nebo jiném nesprávném hmotně právním posouzení

Nejvyšší soud shledal, že převážná většina námitek, které obviněný ve svém mimořádném opravném prostředku uplatnil, je pod dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. podřaditelná. Za irelevantní považoval pouze námitku, že odvolací soud při definování skutkového stavu nepostupoval v souladu s požadavky § 263 odst. 7 tr. ř. Tvrzení dovolatele, že by soud druhého stupně změnil svévolně popis skutkového stavu v rozporu se svými zákonnými možnostmi, rozhodně nelze přisvědčit. V souladu s názorem státního zástupce je naopak zapotřebí poukázat na znění druhé věty naposledy citovaného zákonného ustanovení, podle níž je odvolací soud vázán (mimo jiné) hodnocením důkazů provedených soudem prvního stupně, pokud je neprovedl znovu. Odvolací soud ovšem neučinil nic jiného, než že uvedl popis skutku do souladu s výsledky dokazování před soudem prvního stupně (vyjádřenými v odůvodnění jeho rozhodnutí), jenž ovšem opomenul upravit (zpřesnit) rovněž popis skutku ve výroku o vině, když jej beze změn (tedy nepřesně) převzal z obžaloby, ačkoli z výsledků dokazování vyplynul skutkový stav (z hlediska míry zavinění obviněného) poněkud odlišný. Navíc státnímu zástupci lze přisvědčit i v tom, že změna provedená odvolacím soudem evidentně vyznívá ve prospěch obviněného, takže je vůbec diskutabilní, zda proti ní obviněný mohl brojit (fakticky ve svůj neprospěch) podáním mimořádného opravného prostředku. Z těchto důvodů Nejvyšší soud k uvedené námitce při posuzování podaného dovolání nepřihlížel.

Všechny ostatní námitky dovolatele již Nejvyšší soud považoval za relevantně uplatněné. Současně však shledal, že jsou zjevně neopodstatněné.

K těmto relevantně uplatněným námitkám obviněného je zapotřebí alespoň stručně a v obecné rovině nejprve uvést, že trestného činu ublížení na zdraví podle § 224 odst. 1 tr. zák. se dopustí ten, kdo jinému z nedbalosti způsobí těžkou újmu na zdraví nebo smrt.

Objektem tohoto trestného činu je lidské zdraví, tj. normální funkce lidského těla včetně řádné funkce všech orgánů, které jsou potřebné k náležité činnosti. Jde o trestný čin poruchový (je předpokládána těžká újma na zdraví nebo smrt), a proto pouhé ohrožení zdraví jiného z nedbalosti, byť by těžká újma na zdraví nebo smrt hrozila, není tímto trestným činem.

Těžkou újmou na zdraví se rozumí jen vážná porucha zdraví nebo vážné onemocnění (srov. uvozující větu § 89 odst. 7 tr. zák.). Za těchto podmínek je těžkou újmou na zdraví (mimo jiné) poškození důležitého orgánu (srov. písm. e/ citovaného ustanovení) nebo delší dobu trvající poruchu zdraví (srov. písm. ch/ citovaného ustanovení). Z tohoto pohledu nemůže být sporu o tom, že nezletilá poškozená utrpěla při střetu s obviněným zranění, které je v uvedeném směru těžkou újmou na zdraví (ostatně dovolatel to ve svém podání ani nezpochybňoval).

Z hlediska subjektivní stránky se u tohoto trestného činu vyžaduje nedbalost [§ 5 písm. a), b) tr. zák.]. Vědomá nedbalost ve smyslu § 5 písm. a) tr. zák. je budována na vědomí možnosti vzniku následku, což je schopnost pachatele rozpoznat a zhodnotit okolnosti, které vytvářejí možné nebezpečí pro zájem chráněný trestním zákonem. Při vědomé nedbalosti pachatel ví, že může způsobit následek trestného činu, ale bez přiměřených důvodů spoléhá, že takový následek nezpůsobí. Nechce ho způsobit, ani s ním není srozuměn. Spoléhá, že ho nezpůsobí, přičemž nejde o spoléhání se na náhodu. Při nevědomé nedbalosti podle ustanovení § 5 písm. b) tr. zák. pachatel neví, že svým jednáním může takové porušení nebo ohrožení způsobit, ač o tom vzhledem k okolnostem a ke svým osobním poměrům vědět měl a mohl. O zavinění z nevědomé nedbalosti podle § 5 písm. b) tr. zák. jde jen tehdy, jestliže povinnost a možnost předvídat porušení nebo ohrožení zájmu chráněného trestním zákonem jsou dány současně. Nedostatek jedné z těchto složek znamená, že čin je nezaviněný (srov. rozhodnutí publikované pod č. 6/1988 Sb. rozh. trest.). Při zjišťování příslušné formy nedbalosti nestačí zkoumat jen vnitřní, psychický vztah pachatele k zákonným znakům trestného činu. Je třeba též zjišťovat, zda tu byly „přiměřené důvody“ při vědomé nedbalosti, resp. zda pachatel „podle okolností a svých osobních poměrů vědět měl a mohl“ při nedbalosti nevědomé. Měřítkem (kritériem) nedbalosti je zachování potřebné míry opatrnosti, která je dána spojením objektivního a subjektivního vymezení. Objektivní vymezení žádá od každého zpravidla stejnou míru opatrnosti, jen výjimečně se vyžaduje opatrnost vyšší, zejména u určitých povolání. Měřítka náležité opatrnosti je zpravidla určeno zvláštními právními předpisy upravujícími příslušnou oblast (např. silniční dopravu, zdravotnictví). Zavinění z nedbalosti přitom není vyloučeno spoluzaviněním jiných osob, včetně poškozeného (srov. rozhodnutí č. 43/2002 Sb. rozh. trest.).

Závěr o tom, zda je dáno zavinění ve smyslu trestního zákona a v jaké formě, je sice závěrem právním, ten se však musí zakládat na skutkových zjištěních soudu prvního, případně druhého stupně, vyplývajících z provedeného dokazování. Skutečnosti duševního (psychického) života významné pro takový právní závěr jsou totiž předmětem dokazování právě tak jako všechny ostatní okolnosti naplňující znaky toho kterého trestného činu (srov. rozhodnutí č. 60/1972 Sb. rozh. trest.). Současně mezi takovým zaviněným (v daném případě nedbalostním) jednáním pachatele a způsobeným následkem musí být příčinný vztah.

Při aplikaci těchto teoretických východisek na posuzovaný případ soudu obou stupňů rozhodně nepochybily, pokud zjištěné jednání obviněného právně kvalifikovaly jako trestný čin ublížení na zdraví podle § 224 odst. 1 tr. zák.

Byla-li již výše zmínka o tom, že Nejvyšší soud je v dovolacím řízení vázán skutkovými zjištěními soudu prvního stupně, event. soudu odvolacího, je třeba rovněž zdůraznit, že pro spolehlivé zhodnocení adekvátnosti právního posouzení je rozhodující skutek popsáný v tzv. skutkové větě výroku o vině rozsudku odvolacího soudu, případně rozvedený v jeho odůvodnění. Nepopiratelný význam však má i navazující tzv. právní věta výrokové části odsuzujícího rozsudku. Právě z ní vyplývá, že odvolací soud považoval za naplněné ty znaky uvedeného trestného činu, které spočívají v tom, že dovolatel jinému z nedbalosti způsobil těžkou újmu na zdraví.

Citovaná právní věta navazuje na zjištěný skutek a odpovídá mu. Provedeným dokazováním totiž soudy zjistily, že obviněný „... nevěnoval dostatečnou pozornost situaci na sjezdovce a v důsledku toho nestačil včas reagovat na nezl. lyžařku V. V., ..., která po předchozím přibrzdování sjížděla

šikmo volnou jízdou ke stanovišti vleků v doprovodu svého otce T. V., ..., který se pohyboval za dcerou s odstupem několika metrů a jistil ji tak zezadu, přičemž po přejetí přední části jejích lyží zleva nezletilou srazil a při nárazu zejména do krajiny břišní či na levou dolní část hrudníku této způsobil ...“ (zranění výše popsána).

Takovému zjištění odpovídá závěr soudu druhého stupně, že obviněnému z hlediska jeho zavinění na způsobeném následku je třeba přičítat vědomou nedbalost ve smyslu § 5 písm. a) tr. zák., neboť „... skrze svoji zkušenost sportovní ... měl vědět, že způsobem v trestním zákoně uvedeným zájem zákonem chráněný porušit nebo ohrozit může, ale bez přiměřených důvodů spoléhal, že takové ohrožení nezpůsobí“. Odvolací soud se na téže straně přesvědčivě vypořádal i s námitkou obviněného (zopakovanou také v podaném dovolání), že pravidla chování pro lyžaře vydaná Mezinárodní lyžařskou federací (FIS) nejsou závazná a mají pouze doporučující charakter. Nejvyšší soud proto považuje za zásadně postačující na příslušné pasáže z odůvodnění napadeného rozhodnutí jen odkázat, zvláště když odvolací soud správně odkázal na usnesení Nejvyššího soudu ze dne 23. 2. 2005, sp. zn. [25 Cdo 1506/2004](#) (publikované pod č. C 3268 Souboru rozhodnutí Nejvyššího soudu vydávaného Nakladatelstvím C. H. Beck; v elektronické podobě na CD 2), podle něhož „pravidla chování pro lyžaře, vydaná Mezinárodní lyžařskou federací (FIS), nejsou obecně závazným právním předpisem, avšak pro lyžaře na sjezdové trati jsou závazná a jejich porušení představuje porušení právní povinnosti předcházet vzniku škod“, a následně dovedl, že ze strany obviněného se jednalo „... o takový způsob jízdy, pro který je charakteristické ... nevěnování dostatečné pozornosti situaci na sjezdovce, kterážto formulace přesněji vystihuje chování lyžařovo a porušení zmíněných pravidel FIS, a sice v bodě 1 (ohled na ostatní lyžaře), v bodě 3 (volba jízdni stopy) a v bodě 4 (předjíždění)“.

Tyto správné úvahy odvolacího soudu je jen třeba doplnit v tom směru, že jednání obviněného nebylo právně posouzeno jako porušení důležité povinnosti uložené mu podle zákona, tedy i podle odst. 2 § 224 tr. zák., nýbrž jen v základní skutkové podstatě trestného činu ublížení na zdraví podle § 224 odst. 1 tr. zák. V takovém případě bylo na místě aplikovat obecná ustanovení o povinnostech občana v rámci tzv. generální prevence. Podle ustanovení § 415 obč. zák. totiž platí, že každý je povinen počínat si tak, aby nedocházelo ke škodám na zdraví, na majetku, na přírodě a životním prostředí. Jde o závaznou právní povinnost každého dodržovat nejen povinnosti uložené právními předpisy a povinnosti převzaté smluvně, ale - i bez konkrétně stanoveného pravidla chování - počínat si natolik obezřetně, aby jednáním či opomenutím nevznikla škoda jiným ani jemu samému.

V této souvislosti (a v návaznosti na dovolací námitky obviněného) je zapotřebí akcentovat, že aplikace § 415 obč. zák. přichází v úvahu jen (a v daném případě právě) tehdy, není-li konkrétní právní úprava, vztahující se na jednání, jehož protiprávnost se posuzuje. Odpovědným podle občanského zákoníku nebude ten, kdo si v občanskoprávním styku počíná podle podmínek konkrétní situace natolik bedlivě (pozorně, ohleduplně), aby při tom nezpůsobil škodu na zdraví, majetku, právech jiného, přírodě či životním prostředí (srov. prof. JUDr. Jiří Švestka, DrSc., JUDr. Jiří Spáčil, CSc., JUDr. Marta Škárová, JUDr. Milan Hulmák a kolektiv, *Občanský zákoník komentář - díl I. 1.* vydání, Praha. C.H. Beck 2008, str. 1048, 1049).

Z těchto předpokladů vycházel Nejvyšší soud již v usnesení ze dne 10. 9. 2008, sp. zn. [8 Tdo 1140/2008](#), které soudy obou stupňů v odůvodněních svých rozhodnutí rovněž citovaly (je vhodné doplnit, že toto usnesení shledal správným i Ústavní soud, jenž ústavní stížnost proti němu podanou odmítl usnesením ze dne 14. 1. 2009, sp. zn. [IV. ÚS 2836/08](#)). Lze proto uzavřít, že porušením právní povinnosti z hlediska obecné odpovědnosti za vzniklou škodu je i nedodržení občanskoprávní prevence podle § 415 obč. zák. Z takové odpovědnosti by se v daném případě obviněný mohl vyvinit pouze za shora uvedených předpokladů. Ty však u něj dovést nelze, neboť si nepočínal s dostatečnou pozorností, ohleduplností a předvídavostí, aby možné újmě na zdraví předešel; výše popsána skutková zjištění zjevně svědčí o opaku.

Nejvyšší soud se identifikoval i s názorem formulovaným státním zástupcem v jeho vyjádření k podanému dovolání, že význam pravidel vydaných Mezinárodní lyžařskou federací (FIS) jako jediného regulačního prostředku u tohoto do jisté míry riskantního rekreačního sportu nelze bagatelizovat způsobem, jímž činí dovolatel, zejména proto, že jiná pravidla stanovená nejsou a jejich potřeba je evidentní. Zpochybňoval-li obviněný v tomto směru závěry odvolacího soudu o tom, že porušil tato pravidla v bodech č. 1 až č. 4, Nejvyšší soud dodává, že pokud by si počínal tak, jak mu ukládalo pravidlo č. 1 (aby se choval tak, aby neohrozil nebo nepoškodil někoho jiného), ke střetu s poškozenou a jejímu následnému zranění by nedošlo. Soudy obou stupňů totiž zjistily, že (obviněný) přijížděl po lyžařském svahu shora, otce poškozené, která se pohybovala před ním, předjížděl (resp. podjížděl) zleva. Proto měl zvolit jízdní stopu tak, aby oba tyto lyžaře jedoucí před ním neohrožoval (pravidlo č. 3), neboť jen tak by splnil povinnost poskytnout jim dostatek prostoru pro všechny jejich pohyby (pravidlo č. 4). Vzhledem k tomu, že se jednalo o noční lyžování, bylo rovněž povinností obviněného jet s přiměřeným odstupem a s ohledem na vzdálenost, na kterou vidí (pravidlo č. 2).

Z uvedených pravidel lze tak v obecné rovině dovodit, že lyžař musí přizpůsobit rychlost a způsob jízdy svým schopnostem a zkušenostem, terénním, sněhovým a klimatickým podmínkám, výhledovým poměrům, hustotě provozu, tedy celkové situaci na (sjezdové, příp. i běžecké) trati, aby měl možnost včas a v dostatečné vzdálenosti reagovat třeba i na nenadálou překážku, což současně znamená, že nesmí vjíždět do míst, kam nevidí. Pokud tato pravidla nedodrží, pak nelze mít za to, že se choval v souladu s požadavky zakotvenými v ustanovení § 415 obč. zák. v rámci tzv. obecné prevenční povinnosti.

Z tohoto pohledu nemohly obstát ani námitky dovolatele, že si otec poškozené nepočínal správně, neboť jel za poškozenou a jednoznačně ji zakrýval, ačkoli jako instruktor věděl, že má jet před žákem, to navíc za zhoršené viditelnosti při večerním lyžování, a že poškozená lyžovala na sjezdové trati jako zřejmý začátečník, v nočních hodinách, nevhodně oblečena a za ztížených sněhových podmínek.

Takovéto námitky jsou zcela nepřipadné a svědčí o snaze obviněného přenést odpovědnost za způsobený následek (ať už zcela nebo zčásti) na samotnou poškozenou a jejího otce. Nezletilá poškozená přes nízký věk (v kritické době jí bylo 7 roků a 5 měsíců) měla již osvojené základy lyžování a nic jí nebránilo, aby se v doprovodu svého otce účastnila večerního lyžování (obviněný se s ní střetl kolem 20.15 hodin). Otec poškozené nebyl vůči ní v pozici lyžařského instruktora, a proto je zcela irelevantní dovolatelova námitka, že „měl jet před žákem“. Navíc je třeba přisvědčit argumentaci státního zástupce, že uvedená obhajoba obviněného stojí do značné míry na skutečnostech, které v okamžiku činu neznal a znát nemohl. Šlo především o fakt, že poškozená V. V. je dcerou za ní jedoucího T. V., neboť v době střetu se pro obviněného jednalo o dva naprosto anonymní lyžaře, kteří se po sjezdovce pohybovali naprosto přirozeným a standardním způsobem (otec poškozené jel za ní, aby měl o ní přehled a současně jí tzv. kryl záda). Již vůbec pak obviněný v té době nemohl vědět, že otec poškozené je lyžařským instruktorem. Nepřipadné jsou i námitky stran údajně nevýrazného oblečení poškozené (odvolací soud správně uzavřel, že poškozená „... měla oděv k tomuto druhu sportu přiměřený a obvyklý“).

Za správný a zákonný je třeba považovat i závěr odvolacího soudu, že zavinění obviněného na způsobeném následku (účinku) je výlučné. Shora zdůrazněné skutečnosti svědčí zcela jednoznačně o tom, že nezletilá poškozená ani jejímu otci žádné spoluzavinění nelze přičítat.

Lze tak shrnout, že Nejvyšší soud se s právním posouzením zjištěného skutku jako trestného činu ublížení na zdraví podle § 224 odst. 1 tr. zák. ztotožnil. Relevantně uplatněné námitky dovolatele nemají opodstatnění, neboť napadený rozsudek odvolacího soudu vytýkanými vadami netrpí. Soud druhého stupně v souladu se zákonem vyložil a v návaznosti na rozsudek nalézacího soudu v zásadě

správně odůvodnil všechny rozhodné závěry z hlediska jím použité právní kvalifikace.

Z těchto jen stručně uvedených důvodů (§ 265i odst. 2 tr. ř.) Nejvyšší soud zjevně neopodstatněné dovolání obviněného podle § 265i odst. 1 písm. e) tr. ř. odmítl. Učinil tak v neveřejném zasedání za splnění podmínek § 265r odst. 1 písm. a) tr. ř.